

Secțiunea I

COOPERAREA DINTRE MEDIUL UNIVERSITAR ȘI ORGANISMELE PROFESIONALE – FUNDAMENTUL PROMOVĂRII PROFESIEI CONTABILE

MODERNIZAREA EDUCAȚIEI CONTABILE PRIN PRISMA COOPERĂRII DINTRE MEDIUL UNIVERSITAR ȘI ORGANISMELE PROFESIONALE

*Lilia GRIGOROI, dr., conf. univ.,
șef catedră “Contabilitate și Audit”, ASEM, președinte ACAP*

Summary: *This paper is addressing the root issues related to the development of trilateral cooperation and collaboration in order to raise the attractiveness of the accountancy profession. In this context, we highlighted existing weaknesses as well as possible areas and ways of collaboration.*

Keywords: *cooperation, businesses, professional body, academic environment, the accounting profession.*

Obiectivul acestui articol este de a prezenta preocupările catedrei „Contabilitate și audit”, ASEM și ACAP-ului privind îmbunătățirea relațiilor de colaborare între organismele profesionale și mediul universitar, precum și de a puncta căile, succesele, dar și dificultățile din actul de colaborare.

Prin această lucrare doresc să pun în dezbatere următoarele subiecte:

- Ce sunt organismele profesionale? Care este rolul lor în societate?
- Are nevoie societatea de aceste organisme?
- Cum pot colabora organismele profesionale cu instituțiile de învățământ superior?
- Cum putem aduce prin această colaborare plusvaloare educației contabile?
- Este utilă pentru instituțiile de învățământ colaborarea cu organismele profesionale? Viceversa?
- Care ar fi domeniile strategice de colaborare și căile de realizare?

Așa dar, *ce sunt organismele profesionale?*

Organismele profesionale de contabilitate și audit sunt asociații formate din contabili, auditori, care efectuează o varietate de funcții în domeniul contabilității și auditului și au ca scop aderarea la standarde înalte de calitate.

Pe plan internațional principalul organism profesional în domeniul contabilității este Federația Internațională a Contabililor (IFAC), care reunește peste 180 de membri din 130 țări –organisme profesionale recunoscute prin lege sau consens general în țările lor de origine ca organizații naționale dominante, și care reprezintă peste 2,5 milioane de contabili din diverse domenii de activitate: sectorul public, educație, industrie, comerț, servicii guvernamentale.

Un alt organism profesional recunoscut în Uniunea Europeană este Federația Contabililor Europeni (FEE – Fédération des Experts – comptables Européens) – o organizație internațională non-profit cu sediul la Bruxelles, care reprezintă 48 de instituții ale contabililor și auditorilor profesioniști din 36 de țări europene, inclusiv toate cele 28 de state membre ale UE.

FEE reprezintă mai mult de 800 000 de contabili profesioniști, care lucrează în diferite ramuri, în practica publică, în firmele mici, dar și mari de contabilitate, companii de toate nivelurile, în guvern și educație. Deci în toate instituțiile care contribuie la o economie europeană mai eficientă, transparentă și durabilă.

ACAP ca organism profesional reunește și gestionează o parte din profesia contabilă din Republica Moldova și beneficiază de recunoaștere internațională și europeană atestată prin calitatea sa de membru al Federației Internaționale a Contabililor – IFAC și al Federației Experților Contabili Europeni – FEE. ACAP susține și promovează practicile profesionale de înaltă calitate printr-o grijă deosebită pentru competența, aptitudinile și etica celor implicați în profesie și este deschisă pentru

colaborare și cooperare în vederea majorării fiabilității calificării contabile profesionale în prima fază pe piața locală și pe termen lung pe plan internațional.

Ce promovăm prin organismele profesionale?

Vom răspunde la această întrebare din perspectiva ACAP-ului, care s-a constituit ca o cerință imperioasă a dezvoltării societății moldovenești, în contextul necesităților ce decurg din racordarea țării noastre la procesele de convergență globală. În acest context, noi:

- dorim în Republica Moldova un mediu economic, fiscal și de afaceri corect și predictibil;
- dorim legi, hotărâri, ordonanțe clare, fără loc de dubi și interpretări;
- dorim să fim consultați când se iau decizii care afectează profesia contabilă;
- suntem predispuși să contribuim la reducerea birocrăției;
- ca consecință, ne dorim să reușim să schimbăm din inerția instalată în gândirea și acțiunile guvernării.

De ce organismele profesionale sunt importante?

Importanța unui organism profesional rezultă din responsabilitatea pe care o are profesia contabilă pentru protejarea interesului public. Semnificația acestei expresii rămâne de multe ori neclară. Clarificarea acestei noțiuni este necesară pentru a stabili un cadru mai echilibrat de evaluare a opțiunilor, a procedurilor și a rezultatelor, atât din partea celor care propun anumite soluții, cât și din partea celor vizați de deciziile respective. De asemenea, atât publicul, cât și entitatea beneficiara a serviciilor profesionale trebuie protejate de o eventuală incompetență a contabililor. Această protecție este asigurată atunci când organismul profesional stabilește măsuri eficiente în ceea ce privește educația profesioniștilor contabili și în ceea ce privește calitatea serviciilor furnizate de profesioniștii contabili, măsuri eficiente de etică și deontologie profesională. Astfel putem concluziona că organismele profesionale sunt importante prin faptul că contribuie la dezvoltarea profesiei prin:

- Promovarea și dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și competențelor prin programe de educație, certificare și dezvoltare profesională continuă pe tot parcursul vieții;
- Desemnarea de informații privind standardele profesionale și etice internaționale prin care se stabilește rangul de comportament și practica profesioniștilor în contabilitate;
- Contribuirea la elaborarea de politici publice și recomandări în domeniul contabil, acționând ca un centru de cunoștințe și expertiză;
- Protejarea interesului public ca susținători de bună guvernare corporativă și standarde globale coerente.

Ce ne pot da organismele profesionale?

Informare cu privire la: accentele în dezvoltarea profesiei contabile pe plan internațional; abordările regionale și globale față de calificarea contabililor; asistarea specialiștilor în dezvoltarea profesională continuă; realizarea unui echilibru între activitățile de învățare relevante percepute de profesie și activitățile considerate relevante din perspectiva atingerii obiectivelor pe care le presupune misiunea contabilului într-o economie dezvoltată.

De ce este necesară colaborarea dintre instituțiile de învățământ și asociațiile profesionale?

În primul rând pentru a realiza un nivel înalt și optimal în pregătirea teoretică și practică a studenților corespunzător cerințelor angajatorilor. Majoritatea angajatorilor se așteaptă ca universitățile să pregătească studenții astfel încât aceștia să dobândească o înțelegere aprofundată a materiilor studiate. Ei consideră că notele din diplome sunt mai întâi de toate un indicator de potențial decât o atestare a competențelor, iar aceste competențe trebuie dobândite pe parcursul activității. Și aici intervin organizațiile profesionale.

În al doilea rând această colaborare este necesară pentru a avea un feedback mai bun și mai rapid referitor la necesitățile pieței. Colectarea feedback-ului face parte din procesul de autoevaluare sistematică realizat de către orice instituție superioară de învățământ în vederea revizuirii și îmbunătățirii strategiilor și a planurilor de dezvoltare. Observarea activității curente și feedback-ul primit de la mediul de afaceri sunt utilizate pentru revizuirea strategiilor și a planurilor privind dezvoltarea instituțională.

Cum putem aduce prin această colaborare plusvaloare educației contabile?

Căutând răspunsul la această întrebare mi-am dat seama că este una fundamentată, deoarece deficiențele pe axa „mediul academic – asociații profesionale” au fost sesizate și de organizațiile internaționale. Astfel, în perioada octombrie 2012 – martie 2013 experții Băncii Mondiale au efectuat o evaluare a practicilor de contabilitate și audit din Republica Moldova destinate raportărilor cu privire

la Respectarea Standardelor și Codurilor (ROSC). Acest raport conține și analiza educației contabile, în care se constată că „există un decalaj semnificativ între educația în domeniul contabilității și nivelurile de calificare. Sunt relativ puțini contabili cu abilitățile adecvate necesare, obținute, de regulă, în urma certificărilor internaționale în domeniu pentru a satisface obligațiile de raportare conform SNC și IFRS, ambele fiind relativ complexe. Pe lângă cele trei asociații profesionale care oferă instruire deținătorilor de certificate, precum și studenților și altor părți interesate, mai sunt nouă universități în Moldova care oferă studii în domeniul contabilității. Programele de studii de licență ale majorității universităților nu includ în prezent IFRS și ISA și vor avea nevoie de revizuire semnificativă după adoptarea noilor SNC”.

Pentru a răspunde acestor provocări atât asociațiile profesionale, cât și instituțiile de învățământ necesită să depună eforturi susținute și comune în redefinirea responsabilităților în asigurarea unei comunicări curriculare adaptate la nevoile actuale ale mediului economic și social.

În condițiile actuale de dezvoltare, însă, este dificil pentru instituțiile de învățământ de a efectua permanent cercetări și studii continue privind cerințele mediului de afaceri față de programele curriculare. În această direcție instituțiile de învățământ ar putea utiliza asistența asociațiilor profesionale naționale și internaționale. În acest sens, apreciind și conștientizând calificările ACCA în domeniu, catedra „Contabilitate și audit” ASEM s-a implicat activ în procesul de coordonare și acreditare cu acest organism profesional internațional a programelor curriculare pentru studiile de la ciclul I Licență. Prin urmare, în anul 2013 programele curriculare, probele de examinare și toate documentele aferente au fost expediate ACCA pentru acreditare, după care a urmat procesul de examinare și analiză. Ca finalitate ASEM a obținut în 2014 pentru specialitatea „Contabilitate” acreditarea pentru 7 discipline din nouă solicitate: F1 – Bazele contabilității; F2 – Contabilitate managerială, F3 – Contabilitate Financiară; F4 – Dreptul afacerilor; F5 – Control de gestiune și management al performanțelor; F6 – Contabilitatea impozitelor; F7 – Raportarea financiară. Urmează să acredităm programele pentru disciplinele F8 – Audit financiar și F9 – Management Financiar.

Acreditarea ACCA reprezintă o recunoaștere a unui program universitar (specializare), care se desfășoară în conformitate cu standardele și exigențele impuse de această organizație. Acreditarea se obține în urma unor evaluări complete a regulamentelor ce guvernează programul, a conținutului său și a modalităților de evaluare. ACCA acordă acreditarea programelor organizate de instituții educaționale și profesionale din întreaga lume. Prin acreditarea obținută ASEM beneficiază de: recunoașterea calității cursurilor universității; creșterea excelenței în procesul de formare și cercetare; menținerea calității de excelență prin monitorizarea din partea ACCA; punct de atracție pentru candidații la admitere, or aceștia sunt informați cu privire la avantajele ACCA de la începutul studiilor.

La rândul său absolvenții pot beneficia de: recunoașterea din partea ACCA (la solicitare) a disciplinelor acreditate; costuri reduse pentru obținerea calificărilor ACCA; mobilitatea academică în cadrul universităților acreditate din UE; mobilitate în profesie în statele membre UE și alte țări.

O direcție importantă de colaborare a mediului universitar cu asociațiile profesionale naționale și internaționale care a avut succes, beneficii, dar și au consolidat colaborarea sunt programele regionale ale Băncii Mondiale:

- *Road to Europe: Program of Accounting Reform and Institutional Strengthening (REPARIS) și*
- *Strengthening Auditing and Reporting in the Countries of the Eastern Partnership (STAREP)*

REPARIS (Calea spre Europa, Programul de Reformă a Contabilității și Fortificare Instituțională) a fost un program regional cu scopul de a crea un mediu transparent și eficient de elaborare a politicilor și a cadrului instituțional pentru raportarea financiară în sectorul corporativ în Europa centrală, de est și sud-est, iar Republica Moldova a fost una din țările participante. În cadrul acestui program au mai participat Albania, Bosnia-Herțegovina, Croația, Kosovo, Macedonia, Muntenegru și Serbia. REPARIS a fost conceput pe ideea de a ne ghida în introducerea, punerea în aplicare și aplicarea eficientă ale acquis-ului comunitar al Uniunii Europene în domeniul contabilității și auditului, conlucrând cot la cot asociațiile profesionale și mediul universitar. În cadrul acestui program din partea Republicii Moldova au beneficiat de asistență și participare ACAP ca membru cu drepturi depline al Federației Internaționale a Contabililor (IFAC) dar și unii din membrii catedrei „Contabilitate și audit” ASEM. Domeniile de participare: educația contabilă, raportarea financiară, IFRS pentru reglementatori și audit.

STAREP (Consolidarea de audit și de raportare în țările din Parteneriatul Estic) este un program regional care vizează crearea unui mediu de politici transparente și a unui cadru instituțional eficient

de raportare corporativă în țările care alcătuiesc Parteneriatul UE de Est: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. STAREP este conceput pentru a ajuta țările menționate în adoptarea și implementarea standardelor internaționale și promovarea în alinierea cadrelor de raportare financiară cu cele mai bune practici internaționale și standardele UE. ACAP și ASEM sunt prezente și în cadrul acestui proiect.

O direcție binevenită în colaborarea bilaterală este editarea de manuale și lucrări cu implicații practice în domeniul contabilității și auditului. Catedra „Contabilitate și audit” are deja o experiență la capitolul dat, editând împreună cu ACAP mai multe lucrări. Această colaborare vine în acoperirea golurilor prezente actual în literatura de specialitate, referitoare la aspectele dificile, deseori contradictorii în contabilizarea diverselor tranzacții economice, iar colaborarea cu universitățile permit elaborarea de noi abordări, metode, procedee etc. Publicarea lucrărilor în colaborare aduce plusvaloare în primul rând membrilor ACAP – contabililor ce practică contabilitatea în cadrul entităților și întâlnesc în practică opinii contradictorii sau lipsa totală de abordări ale unor subiecte contabile. Totodată plusvaloare obțin și studenții utilizând lucrările în cauză pentru elaborarea proiectelor de an, tezelor de licență, rapoartelor de practică. În cazul de importanță majoră a subiectelor editate examinarea lor poate avea impact asupra conținutului curriculumului la disciplinele predate de catedră.

Activitatea științifică este o altă direcție importantă de colaborare cu organisme profesionale. Catedra „Contabilitate și audit” este preocupată în permanență pentru găsirea de oportunități în îmbunătățirea activității științifice și relațiilor de colaborare privind editarea de lucrări științifice cu impact. În acest sens, cu concursul ACAP, a fost încheiat Acord de colaborare între ASEM și Camera Auditorilor Financiar din România (CAFR) privind publicarea în revista „Audit Financiar”. Or, în fiecare an revista „Audit Financiar” va publica un număr de articole rezultate în urma cercetărilor științifice efectuate de cadrele didactice, cercetători și doctoranzi, proprii sau în colaborare cu alți specialiști din țară sau din străinătate.

ACAP participă activ la viața universităților în calitate de partener în organizarea și desfășurarea conferințelor științifice. Pentru al treilea an consecutiv ASEM, ACAP și ACCA a organizează în comun Conferința Internațională Științifică dedicată Zilei profesionale a contabilului din Republica Moldova. În palmaresul cooperării mai înscrinem conferințe naționale, mese rotunde, jocuri intelectuale etc. Profesioniștii și cadrele universitare au posibilitatea unui schimb de opinii pe aspecte legate de formarea inițială, formarea continuă, cooperarea dintre profesie și lumea universitară, perfecționarea contabilității și auditului.

Un alt aspect de colaborare mediul universitar – asociațiile profesionale vizează dezvoltarea profesională continuă. Pregătirea continuă a contabililor și auditorilor este asigurată într-o mare măsură prin persoane care activează în mediul universitar, dar au și calitatea de auditori și contabili. Prin experiența pe care o dețin îmbină în mod fericit partea teoretică și practică a profesiei. În cadrul programelor de educație ACAP cadrele universitare participă în calitate de lectori sau formatori, or înțâietatea la acest capitol revine catedrei “Contabilitate și audit”, ASEM. Majoritatea predominantă a cadrelor didactice a acestei catedre sunt și membri ai ACAP.

În scopul intensificării colaborării, ACAP prin intermediul Ministerului Educației a transmis curriculumul cursurilor de dezvoltare profesională continuă mai multor universități, inclusiv ASEM. ACAP își dorește examinarea și recenzarea programelor în cauză, astfel încât universitățile să fie cunoscute cu programele de instruire ale organizațiilor profesionale și să poată interveni cu propuneri de îmbunătățiri. Noi ne dorim ca prin realizarea unui înalt nivel de pregătire a contabililor și auditorilor să asigurăm prestigiul necesar acestei profesii.

Un segment de explorat în colaborarea bilaterală ce ar aduce beneficii majore pentru toate părțile implicate este reflecția profundă asupra sistemului actual al practicii studenților. În condițiile în care tot mai puține entități își permit luxul să acorde timp și resurse pentru practica studenților, efectuarea stagiului de practică a studenților este în prezent un proces dificil de realizat și, cu regret, deseori poartă un caracter formal. Instituțiile de învățământ superior cu greu fac față situației, iar ca consecință însuși studenții se implică în căutarea unui loc de practică. Prin intermediul ACAP catedra „Contabilitate și audit” a inițiat negocieri cu persoanele juridice – membrii ACAP privind oferirea de locuri de practică pentru studenți. Astfel, actual este în proces de finalizare Acordul de colaborare între ASEM și KPMG, care oferă mai multe posibilități și oportunități studenților referitor la capitolul stagiilor de practică, burse de studii, oferte de muncă.

Ne dorim și în viitor să menținem relații existente, dar și să contribuim la formarea de parteneriate între universități și întreprinderi cu sprijinul organismelor profesionale în care ambele părți să fie încurajate să devină „motoare” ale schimbării și să aibă contribuții valoroase în pregătirea cadrelor.

Bibliografie:

1. Avram M., Avram V. Implicarea organismelor profesionale și a mediului academic în educația financiar contabilă. / Audit financiar, nr. 11, 2012
2. Albu N. Imaginea și rolul contabilului – rezultate empirice și implicații pentru profesie. / Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor, nr. 1, 2012
3. Moldova – ROSC Contabilitate și Audit. http://www.worldbank.org/ifa/rosc_aa.html#ctry